INVESTIGAREA CRIMINALISTICĂ A INFRACȚIUNILOR DE CONTRABANDĂ CU VALUTA ÎN NUMERAR PRIN DELIMITAREA DINTRE FAPTA PENALĂ ȘI NEPENALĂ

CRIMINAL INVESTIGATION OF CASH SMUGGLING CRIMES THROUGH THE DELIMITATION BETWEEN CRIMINAL AND NON-CRIMINAL OFFENSES

Dumitru CUCU, ORCID: 0000-0001-8766-5707
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 343.983:343.37

e-mail: dumitru.lawyer@gmail.com

Scopul prezentei lucrări este aplicarea mijloacelor și metodelor de investigare criminalistică a faptei prevăzute de art. 248 Cod penal (contrabanda), cu obiect material, valorile valutare, mijloacele de plată în numerar, întru atingerea scopului procesului penal în general și în particular aflarea adevărului obiectiv. Inclusiv, se urmărește diferențierea faptei penale de fapte nepenale la încălcarea procedurii de vămuire a numerarului în valuta națională și valuta străină [1].

Persoanele fizice rezidente şi nerezidente au dreptul: 1) la intrarea în Republica Moldova, de a introduce nelimitat numerar în monedă naţională, precum şi numerar şi cecuri de călătorie în valută străină; 2) la ieşirea din Republica Moldova, de a scoate numerar în monedă naţională, precum şi numerar şi cecuri de călătorie în valută străină în sumă totală ce nu depăşeşte 10.000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană/călătorie, fără a prezenta organelor vamale documentele confirmative ..... (*actelor vamale ce confirmă introducerea mijloacelor băneşti în Republica Moldova; şi/sau permisiunilor pentru scoaterea mijloacelor băneşti din Republica Moldova, eliberate de băncile licenţiate, şi/sau a autorizaţiilor pentru scoaterea mijloacelor băneşti din Republica Moldova, eliberate de Banca Naţională a Moldovei*). 3) la ieşirea din Republica Moldova, de a scoate numerar în monedă naţională, precum şi numerar şi cecuri de călătorie în valută străină în sumă totală de peste 10.000 de euro (sau echivalentul lor), însă care nu depăşeşte 50.000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană/călătorie, cu condiţia prezentării organelor vamale a documentelor confirmative pentru suma ce depăşeşte 10.000 de euro (sau echivalentul lor) .... [2].

Urmează a fi divizată modalitatea de investigare a infracțiunii de contrabandă cu numerar și valută străină în funcție de subiectul infracțiunii, fapta comisă de persoana fizică și fapta comisă de persoana juridică. Per ansamblu, modalitatea de investigare a infracțiunii de contrabandă cu asemenea obiect material este unitară, însă avansarea în detaliile investigației diferă în funcție de subiectul infracțiunii, persoana fizică sau juridică.

Investigațiile organului de urmărire penală urmează să fixeze în calitate de scop al acțiunilor de urmărire penală investigarea, stabilirea inechivocă și probarea laturii

subiective ale faptei penale de contrabandă. Infracțiunea de contrabandă se poate săvârși doar în forma de intenție directă. Organul de urmărire penală urmează, în mod obligatoriu, să țină cont de următoarele recomandări existente și elaborate de știința criminalistică, care cu precădere urmează a fi determinate la etapa inițială de investigații: 1. Forma de vinovăție și atitudinea făptuitorului față de fapta propriu-zisă, aceasta fiind un semn calificativ în lipsa căruia nu putem decât stabili lipsa elementelor infracțiunii; 2. Particularitățile cu impact semnificativ asupra responsabilității făptuitorului și specificul responsabilității, ocupația persoanei acuzate, inclusiv oricare circumstanțe care îi caracterizează personalitatea; Determinarea dacă acționează în nume propriu sau este în conexiunea cu anumite rețele de contrabandă; 3. Mărimea și caracterul daunelor cauzate de fapta penală (proporțiile) [3]; 4. Apartenența exactă a valorilor valutare (dreptul de proprietate) în raport cu persoana care trece frontiera vamală, nu în puține cazuri mijloacele pot să nu aparțină persoanei, persoana poate fi folosită doar ca curier; Urmează a fi determinată apartenența valorilor valutare, nu de puține ori persoana care traversează frontiera vamală obține pe căi ilegale mijloacele bănești (furt, șantaj, extorcare etc.).

Obiectivele organului de urmărire penală trebuie să determine exact locul de săvârșire a infracțiunii și regimul lui juridic, obiectul material al faptei, este supus declarării bunul dacă este supus declarării și nu a fost declarat, atunci urmează să exercite un amplu exercițiu intelectual, pentru stabilirea motivelor reale care au dus la nedeclararea bunurilor organului vamal. Aceste obiective trebuie să fie atinse prin intermediul acțiunilor de urmărire penală ca să se ajungă la stabilirea adevărului pe caz și răspunsul la întrebarea principală „din care motive nu s-au declarat mărfurile în vamă”. Or, exportul ilegal de capital este tipic pe toată perioada reformei și transformărilor. Un rol destul de important în aceste investigații îl joacă intuiția și experiența pozitivă a organului de investigații în domeniul infracțiunilor economice.

În practica criminalistică, s-a statuat opinia că infracțiunea de contrabandă este un proces complex care parcurge trei etape: 1. Pregătirea; 2. Comiterea; 3. Mușamalizarea. Conform art. 248 alin. (1) Cod penal, printre acțiunile de comitere a infracțiunii de contrabandă se includ:

1. tăinuire de controlul vamal;
2. ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop;
3. folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală;
4. nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale [4, p. 3].

Acțiunile de urmărire penală, care trebuie întreprinse de organul de urmărire penală, în cadrul cercetării faptei penale de contrabandă cu valori valutare, urmează a fi determinate în această ordine: 1. Cercetarea la fața locului; prezintă unele particularități în funcție de locul pe unde s-au ascuns valorile valutare (mijloc de transport, garnitură de tren etc.), locul pe unde s-a trecut frontiera vamală, port, aeroport, trecere terestră a frontierei de stat și vamale; de regulă, se face prin cercetarea materială a spațiului de control vamal, în practică se purcede la ridicarea materialului video a procesului de trecere a frontierei vamale; în funcție de particularitățile locului faptei, se alege tactica cores-

punzătoare; 2. Audierea persoanei care a trecut frontiera vamală cu mijloacele valutare deținute asupra sa; Acțiune de urmărire penală esențială și cu profunde implicații tactice pentru investigare; 3. Audierea martorilor (colaboratori vamali, personal însoțitor, pasageri ș.a.); 4. Ridicarea și examinarea documentelor de însoțire a mijloacelor financiare (documente bancare, contabile, vamale etc.) [5, p. 358-359]; 5. Solicitarea de asistență juridică internațională în materie penală.

O deosebită importanță prezintă versiunile elaborate în baza declarațiilor suspectului referitor la circumstanțele infracțiunii scopurile și modalitățile comiterii ei la alibiul bănuitului [6, p. 329]. Indiferent de poziție, recunoaștere integrală, parțială sau de contestare bănuitului, învinuitului i se va solicita de a declara tot ce știe despre fapta comisă [7, p. 395]. Un aspect important urmează a fi punctat pe procedeul relatării libere și consecutive ale faptelor.

Urmate aceste recomandări și aplicate procedeele logicii formale ale experienței pozitive, putem trage concluzia – a comis persoana fapta de contrabandă, sau suntem doar în prezența unui incident neplanificat.

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18-04-2002. Publicat: 14-04-2009 în *Monitorul Oficial*, nr. 72-74, art. 195.
2. Legea privind reglementarea valutară nr. 62-XVI din 21.03.2008, art. 29. Publicată: 09-12-2016 în *Monitorul Oficial*, nr. 423-429, art. 496.
3. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14-03-2003. Publicat: 05-11-2013 în *Monitorul Oficial*, nr. 248-251, art. 699.
4. Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova privind practica judiciară în cauzele referitoare la contrabandă, eschivarea de la achitarea plăţilor vamale şi contravenţiile vamale. În: *Buletinul Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova*, 2011, nr.2-3, p.23; Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18-04-2002, art. 195.
5. Курс криминалистики в трех томах. Том III. Санкт-Петербург, 2004. О.Н. КОРШУНОВ, А.А. СТЕПАНОВ, сс. 358-359. ISBN 5-94201-327-6.
6. *Tratat de Criminalistică*. Mihai GHEORGHIȚA. Chișinău, 2017. ISBN 978-9975-53-834-3.
7. *Criminalistica*. Simion DORAȘ. Chișinău, 2011. ISBN 978-9975-53-015-6.